

УДК 711-1

ЕКОЛОГІЧНА МЕРЕЖА УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА «ЗЕЛЕНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ»

Мерилова І. О., канд. арх., доц.

Державний вищий навчальний заклад

«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Постановка проблеми. За період розвитку цивілізації людська діяльність посприяла вимиранню близько 83 % від усіх представників дикого тваринного світу та половині рослин на планеті, при тому, що загальна біомаса сільськогосподарських культур, що вирощуються людиною, оцінюється в 2 % від сучасної загальної біомаси рослин, та вирощується на 13 % від площі всіх земельних ресурсів [1; 2]. Загроза біорізноманіттю - незаперечний результат діяльності людини, антропогенний вплив якої набув глобального характеру та вимагає як правового, так і процесуального регулювання з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу територій, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин.

Мета дослідження полягає в аналізі сучасної європейської екологічної політики та української законодавчої бази, визначенні концептуальних положень формування екологічної мережі України, алгоритму її організації, структурування та затвердження цілей її розвитку.

Результати дослідження. Стратегічні положення сучасної європейської екологічної політики визначено Європейським центром охорони природи (European Centre for Nature Conservation (ECNC) в процесі створення «Зеленої інфраструктури» (GI), а також знайшли своє відображення в численних програмах, таких як «Європейський зелений пояс» (European Green Belt), «Transgreen» та «Bluegreen» (CEEweb), «Natura 2000» та «Emerald Network», «Пан'європейський проект моніторингу земного покриву» (Pan-European Land Cover Monitoring project (PELCOM) та ін.

Інтеграція України у процес загальноєвропейської екологічної політики стала підґрунтям для визначення концептуальних положень щодо організації екологічної мережі України, що знайшло своє відображення у законодавчій базі: у Законах України «Про природно-заповідний фонд», «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі на 2000–2015 роки», «Про екологічну мережу України», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про ратифікацію Паризької угоди»; у постанові КМУ «Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України»; у «Програмі перспективного розвитку заповідної справи в Україні». Перелічені нормативні документи спрямовані на формування правових відносин у сфері екології та охорони навколишнього середовища.

Прикладом організації екологічної мережі України може слугувати схема «Територіальної організації національної екологічної мережі», що розроблялась у складі «Генеральної схеми планування території України» (2002 р.), однак, «...при розробленні проектних рішень Генеральної схеми ще не було прийнято Закон України «Про екологічну мережу України» і тому закладені Законом базові принципи і поняття

формування екологічної мережі не могли бути враховані. Зокрема, в рішенні Генеральної схеми подана відмінна від затвердженої Законом структура складових елементів екологічної мережі. Також Законом передбачено, що у складі Генеральної схеми планування території України має розроблятися Зведена схема формування екологічної мережі України на основі регіональних схем екологічних мереж» [3]. Така схема повинна встановити пріоритети та концептуальні основи формування, збереження та використання екомережі України, організації її структурних елементів, а також розвитку системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Регіональні схеми екологічних мереж мають стати природно-рекреаційною основою для створення регіональних рекреаційних систем. Розглядаючи Придніпровський регіон, слід відмітити значну проблематику, яка виникає у зв'язку з необхідністю збільшення рекреаційних територій з існуючих 4,8 % від загальної площі регіону до мінімальних 8 % з одного боку, та з регламентованим сільськогосподарським використанням території з іншого [4]. Таким чином, за умов ускладнення процесу розширення природно-рекреаційних територій Придніпров'я, виникає необхідність пошуку нових концептуальних засад з організації системи рекреації регіону [5].

Висновки. Аналіз законодавчих та літературних джерел свідчить про формування екологічної мережі одразу на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Загальнодержавний рівень забезпечує встановлення державних стратегій та напрямків організації екологічної мережі, налагодження міждержавних комунікацій з питань формування транскордонних екологічних об'єктів, а також позиціонування державної екологічної мережі як частини «Зеленої інфраструктури» (GI). Регіональний та місцевий рівні визначають діяльність обласних та районних рад щодо конкретних природоохоронних заходів, спрямованих на охорону та відтворення природного біологічного та ландшафтного різноманіття.

Список використаних джерел

1. Bar-On Y. M., Phillips R., Milo R. The biomass distribution on Earth. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. 2018. Vol. 115, no. 25. Pp. 6506–6511.
2. Тетиор А. Н. Устойчивое развитие города. 2000. 344 с. [Електронний ресурс] URL: <https://web.archive.org/web/20131112160812/http://www.leadnet.ru/tet/t6.htm> (дата звернення 19.08.2021).
3. Про екологічну мережу України. Закон України від 24.06.2004 № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1864-15> (дата звернення 19.08.2021).
4. Дніпропетровська область. Схема планування території. Природно-ресурсний потенціал, стан та охорона навколишнього середовища, транспорт, інженерна підготовка та захист території, інженерна інфраструктура, основні техніко-економічні показники, документи: пояснювальна записка. Київ : «ДІПРОМІСТО», 2008. № 2. 125 с.
5. Merylova I. O., Sokolova K. V. A human in the urban space of the globalized world. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2020. Vol. 18. Pp. 113–120.